

nesljivo. Gledalca ne pusti neprizadega. Tisnikarjeve risbe iz preteklega leta in letos smemo imeti za najavljaljoči se del tistega, kar bo sledilo kot slika.

Bogata razstava Jožeta Tisnikarja je znova potrdila organsko rast umetnika, celoten pregled razstave v Krki govori, da je umetnik ohranil nekatere konstante v načinu slikanja in v motiviki, a je hkrati izpopolnil likovna dognanja,

utrdil slogovne prvine. Ni se bati, da bi postal manierist samega sebe. Tisnikar ostaja zvest sam sebi v miselnih preokupacijah, v neprisiljenem spoznavanju tistega, kar mu je najbližje, to pa je lahko dovolj odprt svet za neizčrpne slikarske možnosti. Razvojna pot Tisnikarjevega slikarstva govori o umetniku, ki mu gre vse priznanje.

Igor Gedrih

SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH IN TUJIH REVIJAH

V najnovejši, 98. številki italijanske revije *Uomini e libri* objavlja Arnaldo Bressan v svoji rubriki *Slovenski pisatelji* (doslej je v njej predstavil Cirila Zlobca, Toneta Pavčka, Matjaža Kmecla in Janka Kosa) pogovor z Jašo Zlobcem. Nekaj odstavkov iz tega pogovora:

A. Bressan: *Ali vidite kakšne temeljne razlike med vašo generacijo in t. im. srednjo ali celo starejšo generacijo?*

J. Zlobec: Kar se tiče vrednostnih razlik, bi bilo o čem takem seveda nesmiselno govoriti. Tudi kar se tiče sloga in senzibilnosti, bi težko govoril o visokih pregradah — na to ima brez dvoma vpliv naš komunikacijsko absolutno povezani skupni prostor. Pač pa so gotovo temeljne razlike v pojmovanju naroda in vsega, kar je s tem povezano. Starejše generacije, ki so se udeležile NOB, ko je šlo dobesedno za fizični obstoj slovenske nacije, so z vsemi temi vrednotami še zmerom ne ločljivo povezane. Njihov tradicionalni humanizem jih je spojil v včasih problematično zvezo z eshatološkim videanjem sveta. Med vojno je bila vizija o novi, socialno pravični in srečni družbi gotovo nujno in potrebno kohezivno izhodišče, zdaj, po skoraj štiridesetih letih, pa se je v marsičem sprevrgla v

svoje nasprotje. Ker se idealna družba seveda ni uresničila, sta srednja in starejša generacija v glavnem reagirali na dva tipična načina. Na eni strani resignacija, umik v nekoliko užaljeni in samopomilovalni intimizem, na drugi na značilna heglovska reakcija: toliko slabše za dejstva, če niso v skladu z vizijo. Del moje generacije — se pravi tisti, ki smo aktivno izkusili temeljni evropski prelom, ki se je dogodil konec šestdesetih in na začetku sedemdesetih let — je v marsičem razbremenjen te mrtve teže preteklosti. Čeprav se za nevidezno sproščenostjo in nonšalanco pogosto skrivajo travmatični občutki odtujenosti in izkorinjenosti (ne nakujučeno je bila v teh letih vodilna avantgardna literarna smer poimenošana reizem). Osebnost v vseh teh spremembah vidim predvsem dokončni somrak vsakršne ideologije, možnost in hkrati nujnost, da osvobojeno prevremo človeške odnose, da vrnemo dostojanstvo državljanškemu pogumu, odgovornosti, zavesti o medsebojni človeški odvisnosti. Da dopustimo, še več, da terjamo svobodo za vse marginalne oblike življenja. Da se posameznik ne bo moral več podrežati družbenim normam kot obvezujočim moralnim kانونom. Da družba preseže stopnjo, na kateri se razredni privilegiji preblajajo v maske moralnih norm, in da se po drugi strani za vselej odrečemo razrednemu sovraštvu kot osnovni dinamiki družbenega razvoja.

A. Bressan: *In kakšno zvezo ima to z literaturo?*

J. Zlobec: Seveda ima zvezo. Vse opisane dileme se kažejo v tem, da se neobvezno, formalistično poigravanje z jezikom vse bolj odmika na rob in izgublja svojo težo. V ospredje stopajo ustvarjalci z močno osebno vizijo, z zaokroženo, etično utemeljeno podobo življenja. Odgovornosti ne predpisujejo več višji nacionalni ali celo politični interesi, relacije do odgovornosti si mora vsak pisec ustvariti sam. In kolikor spremljam vašo, italijansko literaturo, moram reči, da ne vidim bistvenih razlik med vašimi in našimi, slovenskimi preokupacijami. Tu mislim predvsem na vašo sodobno prozo. Razlika v družbenopolitičnem sistemu se v skrajni konsekvenci izkaže kot razlika formalne narave.

*

Sedma številka časopisa *Meridians*, ki ga v angleščini izdaja Zveza slovaških pisateljev, prinaša pogovor s predlani umrlim slovaškim pesnikom Jánom Smrekom. Marián Minárik, Cyril Kraus in Eva Tkáčiková predstavljajo založbo VEDA pri Slovaški akademiji znanosti; poleg pogovora z glavnim urednikom je predstavljenih še nekaj zanimivih novejših izdaj te založbe. Matej Andráš piše o slovaški literaturi na tujem in pri tem omenja podpisano pogodbo za slovenski prevod *Modre knjige pravljic*. Kot najbolj prevajanega avtorja v zadnjem času omenja Vinceta Šikula, ki je tudi izšel v slovenščini z vrsto del. Časopis prinaša veliko pesmi in proznih sestavkov slovaških avtorjev, prevedenih v angleščino.

*

Ob dvestoletnici smrti Denisa Diderota objavlja pariški Magazine littéraire več člankov v spomin velikega enciklopedista. Po letnicah je podrobno navedeno njegovo življenje in ustvarjanje. V članku z naslo-

vom *Razvnetost pisanja* Alexandre Astruc utemeljuje idejne temelje Diderotovega racionalističnega umevanja sveta in njegovega pisanja, ki je bilo takšno kot njegovo življenje, v marsičem pa je življenje nasploh prehitelo. Alain Garric piše o oddolžitvi nekaterih francoskih gledališč Diderotovemu spominu. Jean-Claude Bonnet piše v članku *Tisoč noči v eni* o Diderotovem vplivu na Robbe-Grilleta, Pereca, Borgesa in Bunuela. Jean-Pierre Jeancolas v prispevku *Škandal redovnice* opozarja, da je Diderot še v goliščni Franciji motil klerikalce; kot dokaz navaja prepoved predvajati Rivettov film *Redovnica*, posnet po Diderotovem istoimenskem delu. Michèle Duchet piše v članku *Globus znanja* o Diderotovih pripravah na *Enciklopedijo*, h katerim je pritegnil 170 sodelavcev in s svojim delom še dvajset let vnemirjal cenzuro. O Diderotu kot politiku piše Georges Benrekassa in povezuje njegova literarna prizadevanja (imajo ga za največjega predstavnika razsvetljenstva v Franciji) z bojem proti nasilništvu in za samostojnost ljudstva. *Ob strani slikarjev* je naslov intervjuja, v katerem se Pierre Samson in Sylvain Rumette pogovarjata o Diderotu kot prvem francoskem likovnem kritiku. *Pisma o ljubezni* je Hubert Juin naslovil svoj prispevek o najbolj nenavadni in najbolj življenja polni Diderotovi knjigi, zbirki pisem Sophie Vollandovi. Anne-Marie in Jacques Chouillet sta zbrala podatke o Diderotovih delih in njihovih ponatisih ter o prireditvah v Diderotovem letu. V tej številki je med drugim natisnjen tudi pogovor Jean-Jacquesa Brochiera z Robertom Sabatierom, pesnikom in avtorjem petnajstih proznih del, ob nje-podatke o Diderotovih delih in njegovem novem romanu *Skrivnostna leta v življenju nekega moškega*.